

REVĪZIJAS KONSULTATĪVĀS PADOMES SĒDES

PROTOKOLS

Rīgā

2024. gada 17. oktobris

Nr. 4.2-6/42/1

Sēdi vada

Akciju sabiedrības "Nasdaq Riga" pārstāvis, AS „NEXIA AUDIT ADVICE” valdes priekšsēdētājs

-Andrejs Ponomarjovs

Sēdē piedalās padomes locekļi:

Latvijas Bankas Regulējošo prasību, analīzes un metodoloģijas pārvaldes Prudenciālā regulējuma un metodoloģijas daļas galvenā metodikas eksperte

- Sarmīte Glāzere

Tieslietu ministrijas Iekšējā audita departamenta direktore

- Kristīne Greitāne

Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas pārstāve, zvērināta revidente

- Kristīne Andersone

Finanšu ministrijas valsts sekretāres vietnieks nodokļu, muitas un grāmatvedības jautājumos

- Ilmārs Šņucins

Latvijas Republikas Grāmatvežu asociācijas valdes locekle

- Ņina Vasiļevska

Uzaicinātā persona:

Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas valdes priekšsēdētāja

- Lolita Čapkeviča

Sēdi protokolē

Finanšu ministrijas Grāmatvedības un revīzijas politikas departamenta Komercsabiedrību revīzijas politikas un uzraudzības nodaļas vadītājas vietniece

- Ieva Purviņa

1.

Latvijas Zvērinātu revidentu asociācijas (turpmāk - LZRA) plāni saistībā ar likumprojekta “Ilgspējas informācijas atklāšanas likums” prasību par Ilgtspējas ziņojuma un konsolidētā ilgtspējas ziņojuma apliecinājuma sniegšanu ieviešanu un piemērošanu zvērinātu revidentu un zvērinātu revidentu komercsabiedrību profesionālajā darbā.

A.Ponomarjovs informē, ka 2024. gada 17. oktobrī ir stājies spēkā Ilgtspējas informācijas atklāšanas likums, kas noteic ilgtspējas ziņojuma sagatavošanas prasības un arī uzliek par pienākumu zvērinātiem revidentiem apliecināt sagatavoto ilgtspējas informāciju. Minētais likums jāskatās kopsakarā ar grozījumiem Revīzijas pakalpojumu likumā (stājas spēkā 2024. gada 17. oktobrī), kurā jau konkrēti ir noteikti zvērināta revidenta pienākumi ilgtspējas ziņu apliecināšanā, apliecinājuma ziņojuma forma, kārtība, kādā zvērināti revidenti iegūst tiesības sniegt ilgtspējas ziņojuma apliecinājuma pakalpojumu, kā notiek šo pakalpojumu kvalitātes kontroles, un citi jautājumi. Tiek virzīti arī vairāki Ministru kabineta noteikumu projekti, kas tiks izdoti uz Revīzijas pakalpojumu likuma pamata un saistās ar ilgtspējas ziņojuma apliecinājuma pakalpojumu.

LZRA arī veic ievērojamu darbu saistībā ar jaunā regulējuma pārņemšanu. Piemēram, ir palielināts gadā apgūstamo apmācību stundu skaits, pēc apmācībām zvērinātam revidentam ir jākārtos pārbaudes tests.

K.Andersone informē par jaunu prasību, kas nav bijusi iepriekšējos gados – obligāts tests pēc apmācību vebināriem, arī vebināriem ilgtspējas jomā. Ir stingrāka kontrole attiecībā uz apmācību stundu saturu, kvalitāti un visu tēmu noseigšanu ilgākā periodā.

L.Čapkeviča informē, ka LZRA ir aktīvi un produktīvi piedalījusies revīzijas jomu reglamentējošo normatīvo aktu un to grozījumu ilgtspējas jomā izstrādes procesā. LZRA ir apzinājusi virzienus, kurus jaunās prasības ietekmē. Uzmanība tiek pievērsta esošajiem zvērinātiem revidentiem un viņu gatavībai sniegt ilgtspējas ziņojuma apliecinājuma pakalpojumu jau nākamajā gadā. LZRA valdē jau ir apstiprināta apmācību programma ilgtspējas ziņošanas un ilgtspējas ziņojuma pārbaudes jautājumos, apstiprināts apmācību grafiks, un šogad oktobrī apmācības jau ir sākušās. Katrs apmācību seminārs tiek noslēgts ar testu, kas ir obligāti jāaizpilda visiem semināra dalībniekiem. Tikai izejot šīs apmācības un sekmīgi nokārtojot testu (pirmais tests šogad ir plānots novembrī), esošie zvērinātie revidenti varēs iegūt tiesības sniegt ilgtspējas ziņojuma apliecinājuma pakalpojumus. Interese no zvērinātu revidentu puses ir liela. Tāpat arī LZRA strādā pie iekšējo normatīvo aktu precizēšanas.

Attiecībā uz zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenu pretendentu apmācībām, LZRA plāno publicēt apmācību programmu ilgtspējas ziņošanas un ilgtspējas ziņojuma pārbaudes jautājumos LZRA tīmekļvietnē 2025. gada janvāra sākumā. Nākamais kvalifikācijas eksāmens ilgtspējas jomā varētu būt jau 2025. gada eksāmenu sesijā, ja būs kāds pretendents uz šī eksāmena kārtošānu. Jāņem vērā tas, ka pretendents pirms eksāmena kārtošānu jābūt 8 mēnešu pieredzei ilgtspējas ziņojuma apliecinājuma pakalpojumu sniegšanā.

Attiecībā uz zvērinātu revidentu tālākizglītību ilgtspējas jomā tiks papildināts attiecīgais LZRA nolikums ar prasību turpināt izglītību šajā jomā, kā arī LZRA Izglītības centrs turpinās piedāvāt seminārus par ilgtspējas tēmām.

LZRA ir arī jānodrošina zvērinātu revidentu sniegto ilgtspējas ziņojuma apliecinājuma pakalpojumu kvalitātes kontrole. LZRA Kvalitātes komiteja izstrādās pārbaudes metodoloģiju, tajā skaitā, pārbaudes anketu.

S.Glāzere informē, ka saistībā ar jauno regulējumu ilgtspējas jomā, Latvijas Banka gatavojas tam, ka šajā gadā neliels skaits (apmēram 10) Latvijas Bankas pārraugāmie tirgus dalībnieki sagatavos gada pārskatā ilgtspējas ziņojumus pēc jaunajam normatīvo aktu prasībām un Eiropas ilgtspējas ziņu sniegšanas standartu prasībām. Viena daļa no Latvijas Bankas pārraugāmajiem tirgus dalībniekiem ir bankas un apdrošināšanas sabiedrības, bet ir arī emitenti, kuriem ir ļoti atšķirīgs biznesa modelis, un tāpēc katram emitentam būs piemērojami citi Eiropas ilgtspējas ziņu sniegšanas standarti atkarībā no emitenta darbības jomas.

2.

LZRA aktivitātes, 2024. gadā paveiktais revīzijas regulējošo prasību pilnveidošanā un Starptautisko revīzijas standartu (ieskaitot Starptautiskos kvalitātes vadības standartus) un ētikas nostādņu ieviešanā. LZRA plāni revidentu profesionālās darbības kvalitātes kontroles stiprināšanā, standartu tulkošanā un revidentu ziņojuma formas pilnveidošanā.

A.Ponomarjovs informē, ka:

1) viens no būtiskākajiem pasākumiem, uz kura nepieciešamību bija norādījusi arī Revīzijas konsultatīvā padome, iepriekšējā gadā bija darbs ar studentiem – topošajiem revidentiem, jo revidentu sabiedrība nepaplašinās strauji un arī prasības darbam revidentu profesijā pieaug, paplašinās jomas, kuras zvērinātiem revidentiem ir jāpārzina. LZRA ir sagatavojusi raidījumu sēriju, kura ir ievietota LZRA tīmekļa vietnē. Raidījumu mērķauditorija ir studenti, kuri vēlas gūt lielāku izpratni par to, kas ir zvērināts revidents un ko sagaidīt no šīs profesijas, kā arī citi interesenti;

2) LZRA ir novadījusi semināru saviem biedriem par 600. SRS (pārskatīts) “*Īpaši apsvērumi — grupas finanšu pārskata revīzija (tostarp komponentu revidentu darbs)*”, kas noteic rīcību gadījumos, kad, piemēram, tiek revidēta uzņēmumu grupa, kura sastāv no mātes uzņēmuma, meitas uzņēmuma un citām komponentēm, un kad veidojas sadarbība starp galveno revidentu un komponentu revidentiem;

3) LZRA strādā pie Revīzijas pakalpojumu kvalitātes kontroles nolikuma pilnveidošanas, cita starpā, nedefinējot kvalitātes kontroļu riska indikatorus;

4) LZRA ir novadījusi vairākus citus seminārus, kuri ir vērsti uz 1. Starptautiskā kvalitātes vadības standarta (iepriekš 1. Starptautiskais kvalitātes kontroles standarts) “*Kvalitātes vadība firmās, kas veic vēsturiskās finanšu informācijas revīziju vai pārbaudi vai sniedz citus apliecinājuma vai saistītos pakalpojumus*” (stājās spēkā 2022. gada 15. decembrī) ieviešanu praksē. LZRA ir iztulkojusi saviem biedriem vairākus palīgmateriālus, ko izdevusi gan Starptautiskā grāmatvežu federācija, gan citas institūcijas.

A.Ponomarjovs informē, ka starptautiskajā līmenī ir izveidota grupa, kura saucas *Quality Assurance Network* (QAN), kurā ir apvienojušās vadošās Eiropas Savienības (ES) dalībvalstis (to grāmatvedības un revīzijas profesiju pārstāvošās organizācijas). Grupas mērķis ir uzlabot un harmonizēt kvalitātes prasības starp ES dalībvalstīm, veicināt vienotu izpratni par prasībām, kas ir izvirzītas starptautiskajos kvalitātes vadības standartos, un praksi, kura ir izveidojusies ES, regulatoriem pārņemot nacionālajos tiesību aktos ES tiesību aktu prasības, izrunātu praksi par kvalitātes kontroles pieeju ES dalībvalstīs. Citas tēmas, par ko grupā notiek diskusijas ir, piemēram, ilgtspējas ziņojumu apliecinājums, mākslīgais intelekts, AML (anti money laundering), revīzijas efektivitāte. Grupa ir izveidojusi 2 apakšgrupas – viena, kas nodarbosies ar jautājumiem, kas saistīti ar ilgtspējas ziņojuma apliecinājuma pakalpojumu, otra – lai dziļāk pētītu ar AML jomu saistītus jautājumus. Grupas forumos piedalās ne tikai profesijas pārstāvji, bet arī regulatori.

Pēdējā grupas sanāsmē tika akcentēts tas, ka Baltijas valstīs AML jomā, salīdzinot ar citām ES dalībvalstīm, normatīvais regulējums uzliek profesijai pārāk lielu slogu. Līdz ar to, turpmāk grupā tiks diskutēts par turpmāku rīcību iespējamai sloga samazināšanai.

Nākamā grupas sanāksme tiek plānota 2025. gada 14.-16. maijam Rīgā. Tajā piedalīsies arī pārstāvji no LZRA un Latvijas Republikas Grāmatvežu asociācijas. Būtu lietderīgi, ja piedalītos arī Finanšu ministrijas pārstāvji, ņemot vērā to, ka Finanšu ministrija gan izstrādā valsts politiku ilgtspējas jomā, gan veiks zvērinātu revidentu sniegto ilgtspējas ziņojuma apliecinājuma pakalpojumu kvalitātes pārbaudes.

3.

Starptautiskās grāmatvežu federācijas Starptautiskās Revīzijas un apliecinājuma standartu padomes (IFAC IAASB) pieņemtā standarta par mazāk sarežģītu uzņēmumu revīziju (*International Standard on Auditing for Audits of Financial Statements of Less Complex Entities*) ieviešanas perspektīvas Latvijā.

A.Ponomarjovs informē, ka Starptautiskās grāmatvežu federācijas Starptautiskās Revīzijas un apliecinājuma standartu padome (IFAC IAASB) ir izstrādājusi un pieņēmusi standartu par mazāk sarežģītu uzņēmumu revīziju. IFAC ir arī sagatavojusi nelielu apkopojumu par šo standartu. Standarts attieksies jau uz 2025. gadu.

Standarti, kurus pašlaik izmanto revidenti savā darbā, ir diezgan sarežģīti, to prasības ir plašas un paredzētas visiem gadījumiem. Lai atvieglotu revidenta darbu, padarītu nelielu uzņēmumu revīziju efektīvāku, tika izstrādāts šis standarts par mazāk sarežģītu uzņēmumu revīziju. Atšķirībā no pārbaudes uzdevumu standartiem, kuros ir noteikts, ka, ja revidents, veicot ierobežoto pārbaudi, saskaras ar kādu situāciju, kura prasa dziļāku izpēti, revidents drīkst piemērot arī starptautiskos revīzijas standartus, tad standartā par mazāk sarežģītu uzņēmumu revīziju nav šāda atsaucē.

Ja ES dalībvalsts izlems atļaut šo standartu piemērot, tad tam ir savlaicīgi jāgatavojas, tas ir jāiztulko. Standarts satur pielikumus, kuros ir ietverts to darbību apraksts, kuras ir veicamas gan regulatora līmenī saistībā ar grozījumiem nacionālajos normatīvajos aktos, gan profesionālajām organizācijām, gan pašām revīzijas praksēm, lai ieviestu šo standartu.

I.Šņucins informē, ka Finanšu ministrija ir uzsākusi sarunas ar LZRA par šī standarta iespējamu piemērošanu Latvijā, par cik LZRA saskaņā ar Revīzijas pakalpojumu likumu ir tā institūcija, kura ir tiesīga noteikt Latvijā piemērojamos IFAC IAASB izdotos standartus, ja tie attiecas uz privātajam sektoram sniegtajiem revīzijas pakalpojumiem. LZRA ir pozitīvi noskaņota par šī standarta ieviešanu Latvijā, tomēr par to vēl ir nepieciešama diskusija LZRA, arī par standarta tulkošanu. Pēc Finanšu ministrijas rīcībā esošās informācijas ir vairākas ES dalībvalstis, kuras apsver iespēju ieviest minēto standartu, tomēr ir arī tādas, kuras neplāno šī standarta ieviešanu.

K.Andersone uzskata, ka vispirms ir nepieciešams stingri apsvērt, vai šī standarta ieviešana būtu lietderīga, jo jauna standarta ieviešana prasa, piemēram, pilnīgi jaunus rīkus, apmācības, revidenta ziņojums būtu citādāks, revidentu praksēm būtu jāievieš jaunas programmas – vai tas tiešām dos atbilstošu efektu sabiedrībai un revidenta profesijai Latvijā. Tāpat ir jāapsver tas, kā varētu tikt realizēta šāda standarta piemērošanas revidenta darbā uzraudzība.

4.

Priekšlikumi grozījumiem Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumā, saskaņā ar kuriem paredzēts palielināt robežvērtības ierobežotajai pārbaudei un obligātajai revīzijai mazajām sabiedrībām: ietekme uz uzņēmumiem, finanšu pārskatu lietotājiem, revīziju un ierobežoto pārbažu veicējiem.

A.Ponomarjovs informē, ka likums “Grozījumi Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumā” jau ir pieņemts. Ar šiem grozījumiem par 25% ir paaugstinātas mikrosabiedrību,

mazo, vidējo un lielo sabiedrību lielumu kritēriju robežvērtības un par 25% palielinātas mazo sabiedrību lieluma kritēriju robežvērtības, kad šo mazo sabiedrību gada pārskati tiek pakļauti obligātai zvērināta revidenta revīzijai vai zvērināta revidenta gada pārskata ierobežotai pārbaudei. Koriģētās jaunās sabiedrību lieluma robežvērtības piemērojamas, sākot ar 2024. pārskata gadu (pārskata gadu, kurš sākas 2024. gada 1. janvārī vai 2024. kalendāra gada laikā).

Ja uzņēmums sagatavo savu gada pārskatu pēc IFRS (starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem), kaut vai tikai viens postenis tiek novērtēts saskaņā ar IFRS, tad ir nepieciešama revīzija. Tāpat arī visām mātes sabiedrībām, kaut tās atbilst mikrosabiedrības statusam, arī ir nepieciešama revīzija.

K.Andersone atzīmē, ka gadījumos, kad uzņēmumi piemēro IFRS prasības, ir vēl arī citi nosacījumi, kādēļ tiem ir nepieciešama revīzija, piemēram, nekustamo īpašumu attīstītāji, kuriem ir kredīti bankās, un kuri kādu iemeslu dēļ kādus īpašumus vēlas uzskaitīt kā ieguldījumu īpašumus ar pilnu patiesās vērtības atzišanu. Revidētos gada pārskatus var būt neieciešams iesniegt bankai vai investoriem.

Ņ.Vasiļevska norāda, ka, piemēram, uzņēmumi, kuru īpašnieki nav no Latvijas, ir ieinteresēti un arī piesaista revīzijām zvērinātus revidentus, lai pārbaudītu, ka visa uzskaitē tiek kārtota atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Savukārt, maziem uzņēmumiem, kuri nav ne mātes, ne meitas uzņēmumi, pēc grozījumiem Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumā varētu būt vieglāk izpildīt tā prasības.

5. Citi jautājumi.

Revidentu ievēlēšana un revīzijas pakalpojumu līgumu slēgšana.

A.Ponomarjovs informē, ka praksē ir konstatētas situācijas, kad akcionāru sapulcē uzņēmuma akcionāri nevienojas apstiprināt revidēto gada pārskatu un par tā tālāku virzību, jo akcionāru starpā rodas strīds par to, ka viņi šādu revidentu nemaz nebija ievēlējuši. Saskaņā ar Komerclikumu revidents ir jāievēlē akcionāru vai dalībnieku sapulcei. Tomēr daudzās kapitālsabiedrībās revidenta ievēlēšana notiek vairāk neformāli un ne vienmēr tiek sagatavots akcionāru vai dalībnieku sapulces protokols, kurā norādīts, ka ir ievēlēts revidents. Vai pastāv vēl cits veids, kā var pārliecināties, ka revidents ir ievēlēts, ja akcionāru vai dalībnieku sapulces protokols nav sagatavots, vai arī pietiek ar to, ka kapitālsabiedrības valde ir parakstījusi revīzijas pakalpojumu līgumu ar revidentu par gada pārskata revīziju?

Ir vēl arī situācijas, kad revīzijas pakalpojumu līgums ir noslēgts, bet akcionāri savā starpā ir sastrīdējušies un revidēto pārskatu nevar apstiprināt akcionāru vai dalībnieku sapulcē. Tajā pat laikā par revidētā pārskata iesniegšanu Valsts ieņēmumu dienestam EDS sistēmā atbild kapitālsabiedrības valde. Tomēr, ja revidēto gada pārskatu nav apstiprinājusi akcionāru vai dalībnieku sapulce, tad to nedrīkst iesniegt EDS. Ja tādu iesniegtu, tad revidentam tas EDS sistēmā būtu jāapstiprina. Rodas situācija, ka ir gada pārskats, kurš ir revidēts, bet nav iesniegts EDS, jo nav apstiprināts akcionāru vai dalībnieku sapulcē. Šādās situācijās praksē kapitālsabiedrības rīkojas dažādi, piemēram, nosūta gada pārskatu VID, informējot, ka nevar to apstiprināt, jo akcionāri vai dalībnieki nevar par to vienoties, vai arī vispār šādu pārskatu nesūta.

K.Greitāne norāda, ka par šo jautājumu ir nepieciešams vispirms saņemt LZRA vēstuli ar detalizētu situācijas aprakstu un tad to izvērtētu tā Tieslietu ministrijas struktūrvienība, kuras kompetencē ir šādi jautājumi. Iespējams, ka kā tiesisks apliecinājums tam, ka konkrētais revidents

ir komercsabiedrības ievēlēts, varētu būt šā fakta reģistrācija Uzņēmumu reģistrā. Attiecībā uz strīdus situācijām, kādas var pastāvēt starp valdi, akcionāriem, tad ir jāapsver, vai tiešām normatīvajos aktos būtu iekļaujamas šādu situāciju aprakstošas normas, jo tomēr nav lietderīgi un nav arī iespējams aprakstīt tiesību aktā visus iespējamus gadījumus.

A.Ponomarjovs ierosina:

1) darīt zināmu (piemēram, npublicējot LZRA tīmekļa vietnē) LZRA nostāju un ieteikumus revidentiem rīcībai šādos gadījumos, ņemot vērā to, ka praksē tomēr šādi gadījumi notiek un no zvērinātiem revidentiem ir saņemti jautājumi par to, kā būtu jārikojas;

2) Tieslietu ministrijai un LZRA apspriest šo jautājumu un tā iespējamus risinājuma variantus.

Padomes priekšsēdētājs

A.Ponomarjovs

Protokolētājs

I.Purviņa